

Teemaleht: riigi roll ja inimese vastutus

“Riik, see olen mina!” Kes või mis on riik, ja milline see peaks olema?

Tänapäeval on Euroopas mitmete riikide reformimisel eelduseks, et rahvas igatseb ja ootab vähem sekkuvat, vähekulukat ja n-ö „nähtamatut“ riiki. Põhjamaade kogemus näitab aga väga kõrget rahulolu süsteemiga, kus on kõrgemad maksud, kuid ka rohkem teenuseid ja rahva poliitilist kaasatust. Kumba lähenemist soovime meie? Eesti maksukoormus on EL riikidega võrreldes pigem madal, samas riigi poolt pakutud teenused on tõhusad. Kriiside aeg on tõstnud turvatunde vajadust ning ootust, et riik oleks „kohal“ ja nähtav. Samuti on kriisid näidanud, et meie inimesed on valmis vabatahtlikuna võtma vastutust ja panustama meie ühiselu paremasse toimimisse. Teisalt on inimeste kaasalöömine nii riigi kui KOV-ide otsustusprotsessides madal ning valmisaktiivsus jääb alla EL riikide keskmist taset. Kiirelt muutuvates oludes on sobivaim aeg arutleda, millised on meie ootused riigile ja kuidas saan mina riigi arengut toetada?

Millist riiki me soovime – kas vastutus igapäevase heaolu ja elu edenemise eest lasub inimesel või riigil?

Mõtisklemist ja arutelu võib alustada siit:

- Kas meie maksusüsteem ja avalikud teenused peaksid pigem lähtuma „õhukesest“ riigist või „paksust“ riigist? – Kuidas suurendada ühiskonnas usaldust, et ametnikud tegutsevad inimeste huvides?
- Milline on minu ja minu kogukonna valmisolek ühiskonda panustada (nt vabatahtlik töö, planeeringutes ja poliitikaotsustes kaasärääkimine, valimistel osalemine) ning kuidas seda toetada?
- Kuidas jõuda selleni, et nii riik, omavalitsused, kogukonnad, erasektor ja inimesed ise oleksid kriisideks valmis? Milline on minu ja sinu roll kriisiolukorras?

Kas tead, et

ELi liikmesriikide seas on Eesti oma avaliku sektori kulutuste osakaaluga SKT-st (**2021. aastal 42.34%**) **tagantpoolt viies** ehk võrreldes teiste riikidega kulutab avalikule sektorile **pigem vähe**. Suurimate kulutustega valdkonnad on Eesti riigil sotsiaalkaitse (**13,3% SKT-st**), tervishoid (**7,9% SKT-st**), üldised avalikud teenused (**5,4% SKT-st**) ja haridus (**5,1% SKT-st**).

Eestit iseloomustab suhteliselt kõrge avaliku sektori töötajate osakaal kõigist töötajatest (**22,7%**), millega ollakse OECD riikide seas **7. kohal**. Eesti avalikku teenistust usaldab 68% Eesti inimestest, mis on märkimisväärselt kõrgem tase OECD keskmisest (**49%**). Kaks viiendikku (**41%**) valitsussektori töötajatest on haridustöötajad ja teadlased, neljandik (**24%**) on hõivatud tervishoiu ja sotsiaaltöoga ning ligi kümnendik (**9%**) avaliku korra ja julgeolekuga.

Usaldus riigiinstitutsioonide vastu on Eesti inimeste seas kasvanud. Riigikogu ja Vabariigi Valitsust usaldab peaaegu iga teine inimene (**Riigikogu 44%, valitsust 46%**). Usaldus kohalike omavalitsuste vastu on kõrgem – neid usaldab **58%** Eesti inimestest. Ka noorte seas usaldab riiki üle poole noortest (**56%**).

Vabatahtlike hulk on Eestis märgatavalt kasvanud. Kui 9 aastat tagasi panustas iga kolmas inimene (**31%**) vabatahtlikku töösse, siis 4 aastat tagasi juba iga teine (**49%**) inimene. Peamised tegevusvaldkonnad on kohaliku elu edendamine ning keskkonnakaitse ja loodushoid.

Huvitavat lisalugemist:

[Maksutrendid Eestis ja Euroopa Liidus \(2021\)](#)

[Uuringu „Vabatahtlikus tegevuses osalemine“ lõpparuanne ja tulemusi koondav faktilaht \(2019\)](#)

[OECD raport „Government at a Glance: Estonia“ \(2021\) \(inglise keeles\)](#)